

7. Kerkelijk werker: opleiding, permanente educatie en arbeidsvoorwaarden

Een kerkelijk werker in de Protestantse Kerk is een hbo-opgeleide beroepskracht aan een door de Protestantse Kerk erkende instelling, is belijdend lid van de Protestantse Kerk, is ingeschreven in het Register kerkelijk werkers van de Protestantse Kerk en is werkzaam in een kerkelijke gemeente of bij een instelling. Zonder inschrijving in het Register is een aanstelling als kerkelijk werker niet mogelijk. Predikanten of proponenten kunnen niet als kerkelijk werker worden aangesteld.

De opleiding van de kerkelijk werker

Met de synodale nota *Om de heiligen toe te rusten tot dienstbetoon* werd in april 2005 het beroepsprofiel vastgesteld van de kerkelijk werker voor de taakvelden van pastoraat, geestelijke vorming, en missionair, diaconaal en apostolair werk. Ongeveer in diezelfde periode werd in het Brancheoverleg het opleidingsprofiel van de Godsdienst Pastoraal Werker vastgesteld (Een professional met diepgang). Beroepsprofiel van de kerk en opleidingsprofiel van de opleidingen zijn met elkaar in overeenstemming. Dit geldt eveneens voor de twee actualisering in 2011 en 2016 van dit opleidingsprofiel.

Met de synodale nota *Positie van de HBO-theoloog – kerkelijk werker* werd in april 2011 aan het beroepsprofiel van de kerkelijk werker de beroepsdefinitie van de kerkelijk werker toegevoegd. Met deze besluitvorming wordt de kerkelijk werker in de regel bevestigd in het ambt, blijft de mogelijkheid van het preekconsent en is er de mogelijkheid in bijzondere situaties de sacramenten te bedienen. Ongeveer in dezelfde periode werd met de besluitvorming naar aanleiding van de evaluatie van de kerkorde in 2012 de mogelijkheid van het preekconsent verder verruimd. Aan alle in het register ingeschreven kerkelijk werkers kan een preekconsent worden verleend, als is gebleken dat er geen mogelijkheid is om op andere wijze in voldoende mate te voorzien in het voorgaan in de kerkdiensten in de gemeente die het consent aanvraagt. Voorwaarde is het volgen van een aanvullende homiletische en liturgische vorming. Deze aanvullende scholing wordt verzorgd door het PCTE met de inzet van docenten uit de leden van de commissie preekconsent.

Christelijke Hogeschool Ede (CHE) en Christelijke Hogeschool Windesheim

Erkende instellingen zijn de CHE te Ede en de Christelijke Hogeschool Win-

desheim te Zwolle. Om ingeschreven te worden in het Register kerkelijk werkers van de Protestantse Kerk, moet tijdens de opleiding de kerkelijke route gevolgd zijn die door de opleidingen in overleg met de Protestantse Kerk is ontwikkeld. Onderdeel van deze route is de door de opleidingen gezamenlijk aangeboden module Kerk in uitvoering. De inhoud van de module Kerk in uitvoering is gericht op het zich kunnen positioneren binnen het belijden der kerk, toegespitst op de thema's 'voorgaan', 'missionair kerk-zijn' en 'kerkrecht'. Het betreft hier een module, waarbij in nauwe wisselwerking met de praktijk wordt gewerkt aan theologische verdieping in praktijksituaties. Tijdens de module dient de student een stage te volgen binnen een gemeente of pioniersplek.

De hoofdregel is dat de kerkelijk werker wordt bevestigd in het ambt van ouderling of diaken met bepaalde opdracht voor de duur van de aanstelling, indien hij/zij:

- werkzaam is op de taakvelden pastoraat, gemeenteopbouw, geestelijke vorming, missionair of diaconaal werk;
- een aanstelling heeft van minimaal twaalf uur per week gedurende minimaal een jaar.

Deze kerkelijk werkers maken daarmee deel uit van de leiding van de plaatselijke gemeente. Kerkelijk werkers met een contract van minder dan 12 uur per week of korter dan een jaar worden in de bediening gesteld.

Permanente educatie: de nascholing van kerkelijk werkers

Met de wijziging in 2011 van de opzet van de nascholing voor predikanten werd deze ook verplicht gesteld voor kerkelijk werkers (ord. 3-12-12). Een gedetailleerde regeling werd opgenomen in een nieuwe Generale regeling, de Generale regeling permanente educatie. Wat kerkelijk werkers betreft is de verplichting alleen van toepassing indien en zolang men voor minimaal een jaar is aangesteld en wel voor tenminste een derde van de volledige werktijd. Bij een kortere of kleinere aanstelling zou de permanente educatie immers een onevenredig tijdsbeslag opleveren.

De permanente educatie omvat de deskundigheidsbevordering van kerkelijk werkers na hun initiële opleiding en de start van het dienstverband:

- mentoraat in het eerste jaar;
- primaire nascholing vanaf het tweede tot en met het vierde jaar;
- voortgezette nascholing, welke aanvangt vanaf jaar zes en cycli van vijf jaar omvat.

Beginnende kerkelijk werkers: mentoraat en primaire nascholing

Beginnende kerkelijk werkers worden in het eerste jaar van hun gemeentewerk begeleid door een mentor. Na dat jaar volgt een nascholingspro-

gramma, dat wordt verzorgd door de hogescholen CHE en Windesheim. Het programma bestaat uit vijf tweedaagse programma's. Gedurende die twee dagen verblijft men in het conferentiecentrum Hydepark. Dat betekent dat er dan geen tijd over is om ander werk (voor de kerk of anderszins) te verrichten. Dat geldt ook voor de voorbereiding die nodig is. Aan het mentoraat en de primaire nascholing zijn geen kosten verbonden. De kerkelijk werker kan de reiskosten bij de gemeente declareren als zijnde kosten die gemaakt moeten worden in de uitoefening van het ambt.

Voortgezette nascholing van kerkelijk werkers werkzaam langer dan vijf jaar

Vijf jaar na de start in de eerste gemeente volgt een kerkelijk werker, als het mentoraat en de primaire nascholing is afgerond, de voortgezette nascholing. Voor de voortgezette nascholing volgt een kerkelijk werker in een cyclus van vijf jaar, afhankelijk van de werktijd, een tot drie cursussen uit het aangestuurde aanbod van de PThU. Daarnaast volgt men een begeleidingstraject van bijvoorbeeld supervisie of coaching. Voor de overige, werktijdafhankelijke, studie-uren (onder eigen regie) schrijft de kerkelijk werker een studieplan, dat in het jaargesprek met de kerkenraad besproken wordt en daarna wordt toegestuurd aan de classicale vergadering. De kerkelijk werker houdt de studieverrichtingen bij in een persoonlijk portfolio. De voortgang van het studieplan is eveneens onderwerp van het jaarlijks gesprek met de kerkenraad. De totale studieomvang van bovenstaand programma (cursussen PThU, begeleidingstraject en studieverlof onder eigen regie) is voor een kerkelijk werker 350 uur vermenigvuldigd met het werktijdpercentage. De voortgezette nascholing binnen de permanente educatie kan ook, voor een periode van maximaal twee cycli van vijf jaar, ingevuld worden door het volgen van een specialisatie.

Onderwerpen voor het bespreken van het studieplan tijdens het jaargesprek zijn kerntaken, competenties, arbeidsvreugde en loopbaanontwikkeling. Denk daarbij aan de competenties waaraan de kerkelijk werker wil gaan werken, wat de kerkelijk werker wil bereiken en welke ondersteuning daarbij van de kerkenraad verwacht wordt. Het is belangrijk dat de kerkelijk werker en de kerkenraad daarbij zowel de actuele vragen van het werk in de gemeente als de langere termijn van het functioneren als kerkelijk werker in diverse gemeenten in het oog houden.

Kerkenraden dienen ervoor zorg te dragen dat kerkelijk werkers aan hun verplichting tot het volgen van permanente educatie kunnen voldoen door in de afspraken over de invulling van het werk rekening te houden met de tijd die eraan besteed moet worden. Voor kerkelijk werkers geldt de Arbeidsvoorwaardenregeling voor kerkelijk medewerkers. De arbeidsvoorwaardenregeling bevat zowel de Generale regeling Rechtspositie medewerkers als daarbij behorende uitvoeringsbepalingen.

De kosten voor de aangestuurde cursussen van de PThU worden rechtstreeks bij de landelijke kerk in rekening gebracht. Voor de kosten van de aangestuurde uren begeleiding kunnen de kerkelijk werkers een keer per vijf jaar een declaratie indienen bij de Dienstenorganisatie tot een maximum van € 600, maar niet meer dan de werkelijke kosten. Voor eventuele materiaal-, reis- en verblijfskosten van aangestuurde studieactiviteiten en de kosten van het studieverlof onder eigen regie kunnen kerkelijk werkers een beroep doen op de Regeling Studiefaciliteiten binnen de Arbeidsvoorwaardenregeling voor kerkelijk medewerkers. Voor de door de plaatselijke gemeente te verstrekken vergoeding is (bij een fulltime aanstelling) een richtbedrag van € 390 per jaar vastgesteld, maar niet meer dan de werkelijk gemaakte kosten.

Meer informatie

- Informatie over de arbeidsvoorwaarden voor kerkelijk werkers:
<https://www.protestantsekerk.nl/thema/arbeidsvoorwaarden-kerkelijk-medewerkers/>